

DE GENTSCHEN SCHUTTERS

Maatschappijen die meer dan een eeuw oud zijn, zijn niet zo talrijk in onze stad. Een ervan vierde verleden jaar haar 100-jarig bestaan, namelijk "De Gentsche Schutters". Merkwaardig is wel dat deze oude maatschappij vrijwel onbekend is bij het groot publiek. Het kan dus misschien geen kwaad ze even in de schijnwerper te plaatsen.

Artikel 1 van het Reglement luidde : "Er is te Gent eene maatschappij gesticht onder de naam DE GENTSCHEN SCHUTTERS. Zij heeft voor doel de beoefening der KARABIJN FLOBERT. Zij is gevestigd in den café RUBENS, Sint-Pietersnieuwstraat nr. 12 te Gent".

Men vermoedt dat de maatschappij gesticht werd door enkele "garde-civieken" die aldus naar hartelust gebruik konden maken van hun karabijn Flobert. Er werd een 4-tal "schietingen" per maand gehouden, iets wat trouwens nog steeds het geval is. Twee jaar na haar oprichting telde de maatschappij reeds 50 leden.

In 1892 kwam er ruzie met de cafébaas van de "Rubens" en onze schutters verhuisden naar het gekende "Café St-Pierre", eveneens gelegen op de Sint-Pietersnieuwstraat. Daar bleef men bijna 80 jaar, maar toen moest men noodgedwongen verhuizen. Sindsdien bevindt de schietstand zich in een bovenzaal van Café-Restaurant Van Eyck in de Lange Kruisstraat.

Twee maal werden de activiteiten van de maatschappij volledig verlamd, in 1914-1918 en in 1940-1944. Verder vergaderen was verboden en de wapens moesten ingeleverd worden, maar slechts enkele weken na de bevrijding in september '44 werden de koppen reeds opnieuw bij elkaar gestoken.

Personen die geïnteresseerd mochten zijn in de maatschappij kunnen voor verdere inlichtingen steeds terecht bij de huidige voorzitter, de Heer Guy Bruyneel - Boesbeeklaan 22 te 9820 St-Denijs-Westrem. Telefoneren kan ook, na de werkuren, op het Nr. 22.72.68.

Nog even dit : dames moeten niet denken dat dit uitsluitend een mannen-aangelegenheid is. Uit de ledenlijst hebben wij kunnen leren dat daar heel wat "Annie get your gun"s tussen zitten.

H.C.

BIBLIOGRAFIE

DE SINT-LUCASSCHOLEN EN DE NEOGOTIEK 1862-1914, KADOC-STUDIES 5, Universitaire Pers, Leuven, 1988. Redactie : Jan De Maeyer.

Ter gelegenheid van de 125e verjaring van de Sint-Lucasschool te Gent en de 100e verjaring van deze te Brussel verscheen voornoemd boek in februari 1988.

Tot nu toe was er niet zoveel aandacht aan de geschiedenis der S.-L. scholen geschonken. Het boek tracht daaraan te verhelpen. Het is trouwens het resultaat van interdisciplinair groepswork en de vrucht van recent en grondig onderzoek.

In zeven wetenschappelijke opstellen die zeer vlot geschreven zijn, wordt voor het eerst de ontstaans- en evolutiegeschiedenis belicht.

Het beschrijft de karaktertrekken van de 19e-eeuwse Belgische S.-Lucasscholen doch vooral de Gentse en Brusselse worden sterk benadrukt.

De S.-L.school te Gent, de oudste van ons land, dateert van 1866.

Het was Marès die van een tekenklasje in een parochieschool een academie uitbouwde.

In oktober 1887 nam de eerste der drie Brusselse S.-L.scholen haar intrek in de nieuwe lokalen in de Paleizenstraat.

De S.-L.scholen werden geconcipeerd als tegenpool van de als "heidens" en "verdorven" (!) bestempelde officiële academies. Daarenboven wilden ze een alternatief zijn voor het classicisme en het neoclassicisme.

In functie van de architectuur werden ook diverse kunstnijverheidstakken ontwikkeld (decoratieve schilder- en beeldhouwkunst, glasschilderkunst, edelsmeedkunst, keramiek e. a.).

De Kerk en de katholieken gaven toen de voorkeur aan de neogotiek, exponent van het traditionalisme, "not a style, but a principle !".

De katholieke middens idealiseerden toen de gotiek als de vormgeving en de neogotiek betrachtte dus de voortzetting van de middeleeuwen, een reactie tegen de renaissance, de barok en het classicisme die in de doctrinaire middens als "heidens" werden bestempeld.

Neogotiek was echter ook "onkunst" gezien de imitatiedrang. Daardoor dreigde de christelijke kunst bij het begin van de 20e eeuw de artistieke vernieuwingen te missen.

Omstreeks 1900 was de neogotiek in bepaalde katholieke milieus geen principiële kwestie meer en de art-nouveaumotieven verdrongen meer en meer de neogotische symboliek. Ook de regionale volkscultuur kwam toen aan bod.

Het boek bestaat uit een inleiding en zeven opstellen.

De "Inleiding" werd door *Jan De Maeyer*, historicus geschreven. Daarin situeert hij o.m. de stichting, sociaal en politiek, beschrijft de doelstellingen en de manier waarop het boek werd geconcipieerd.

Hij benadert tevens de rol die verschillende bekende Gentenaars in de stichtingsgeschiedenis der S.-L.scholen hebben gespeeld (o.m. Joseph de Hemptinne, Florimond Dullaert en baron Jean-Baptiste Bethune, de zgn. "kruisvaarders in redingote" zoals ze in het boek worden genoemd.)

Jean Van Cleven, kunsthistoricus, bewijst dat "Neogotiek en neogotismen" een belangrijk deel uitmaakten van de 19e-eeuwse kunststijlen in België. In "Kunst en Politiek" onderzoekt *Jan De Maeyer* de evolutie der S.-L.scholen die oorspronkelijk het doctrinaire katholicisme voorstonden maar die ca. 1900 de drang naar maatschappelijk-culturele vernieuwingen ondergingen.

Mark D'hoker, historicus, brengt een "Bijdrage en betekenis van de S.-L.scholen in de ontwikkeling van het technisch onderwijs in België".

Wilfried Wouters, historicus, onderzoekt de ontstaansgeschiedenis en het opvoedkundig verloop van de Gentse en Brusselse S.-L.scholen in zijn verhandeling "Broeders en Baronnen".

In "De architectuur van de S.-L.scholen : het herstel van een traditie" belicht *Luc Verpoest*, ingenieur-architect, de monumentenzorg, de architecturale theorievorming en de praktijk.

Jean Van Cleven confronteert ons in zijn tweede opstel met de rol der S.-L.scholen ten aanzien van de plastische en toegepaste kunsten.

Raoul Bauer, historicus, beschrijft in zijn afsluitende bijdrage : "De 19e-eeuwse S.-L.school of de creativiteit achter gesloten deuren", een creativiteit die niet in staat bleek te zijn om achter de façade van haar eigen tijd te kijken.

Neemt de wetenschappelijke belangstelling voor de neostijlen sinds enkele decennia toe, dan moet gezegd dat het vooraf behandelde boek zeer bruikbaar werd gemaakt voor opzoekingen.

Jean Van Cleven stelde een lijst op : "Sint-Lucasateliers in de plastische kunsten en de toegepaste kunst".

Daarin zijn o.m. verschillende Gentse artiesten vermeld (Aug. Van Assche, Aloïs De Beule, Armand Bourdon en zoon Edward, de familie Bressers, René De Cramer, Rooms, Sinia e.a.)

Na deze lijst volgen verschillende indexen, op persoonsnamen, corporaties, plaatsnamen en periodieken en een kort curriculum brengt ons nader in kennis met de verschillende auteurs van het boek.

Voor Gentenaars is dit werk bijzonder boeiend. We worden immers dagelijks geconfronteerd met de talrijke 19e-eeuwse kerken, het vroegere Bijlokehospitaal, het Sint-Pietersstation, het Centraal Postgebouw, de glasramen van Bethune in de Sint-Baafskathedraal enz.

"De Sint-Lucasscholen en de neogotiek, 1862-1914". Univ. Pers, Leuven,

1988, 477 blzn., 88 reprod., 11 in kleur.

Te koop bij KADOC, Mgr. Ladeuzeplein 21, 3000 Leuven. Prijs : 1.150 BF.

L.H.

LEZERS SCHRIJVEN ONS

In een brief vestigt het KADOC er onze aandacht op dat er in zijn rijke documentatie ook veel steekt dat de Gentse heemkundigen kan interesseren.

Een herinneren dat KADOC staat voor "Katholiek Documentatie- en Onderzoekscentrum". Velen zullen wel weten dat dit centrum nauw samenwerkt met de Universiteit van Leuven, maar slechts weinigen zullen een vermoeden hebben van de omvang van dit centrum met zijn 40 personeelsleden, zijn 60.000 boeken, 3.000 tijdschriften, 64.000 foto's en zijn archief dat 2.500 lopende meter in beslag neemt.

Een niet onbelangrijk deel van dit documentatiemateriaal gaat over de Christelijke arbeidersbeweging. We hoeven wel niet te zeggen dat Gent daarin een belangrijke rol gespeeld heeft. Het is dus voor de Gentse heemkundigen een niet te verwaarlozen documentatiebron.

Het KADOC is gevestigd op het Mgr. Ladeuzeplein 21 te 3000 Leuven. Het is toegankelijk op de weekdays (met uitzondering van de Vrijdag wanneer het gesloten is) van 9 tot 12.30 u en van 13.30 tot 17.30 u. De zaterdag open van 9 tot 12.30 u.

De Heer **L. François** van het Seminarie voor Nieuwste Geschiedenis heeft gelezen in ons September 1988-nummer dat er in mei 1989, in de serie "Gentse Revolutionaire Figuren" een bijdrage zal verschijnen over Renier Georges Du Bosch.

Hij vestigt er onze aandacht op dat ook hij een biografie opgesteld heeft over deze figuur. Deze inderdaad uitgebreide en interessante studie is verschenen in het tijdschrift "Appeltjes van het Meetjesland" XXXVIII, 1987, pp. 111-160. Geïnteresseerde lezers kunnen deze studie raadplegen in ons Documentatiecentrum.

GÊNSCHE PRÂOT

Pier Schaovelynk was soldaot bij 't îeste liene. Op ne Vrijdag morgen moest hij de wacht optrekke op de Kijter in d'hûufdwacht. De koperâol steldeg'hem veur den îeste kêr van zij leven op schildwacht.

- Soldaot Schaovelynk, ziet dache goed uwen dienst doet, zei de koperâol. Rond den elve komt de generâol hier verbij; ziet da g'in tije de mane buite roept veur de salu, of 't zal op iwen tore luie.

- Goed, koperâol, zei Pier.

't Wierd elve... halver twaolve... kâortze veur... in niemand te zien.

- Hij en zal niemîer kome, zei Pier, in hij kropt in zijn kotze.

Al mee ne kêr kwamt er îene veur hem stâon die hem van onderste bove bezag. Schaovelynk bezag hem ûuk.

- 'k Gelûuve dat da den opperkomesaores es, zeid hij in zijn eige; wa moet den diene van mij hên...

- Hêwel ! riept den andere, es dat ezûu dat ge gij uwen dienst doet ?

- 'k En hê kik mee u gîen affirres, Menhîere de kommesoares, zei Pier ezûu.

- Ezel ! zeid den andere, kende gij nog de generâol nie ?

Pier schoot in ne lach.

- Es 't serieus, zeid hij, zijde gij de generâol ?

Hêwel, maneke, 't ziet er hem lief uit mee u; g'hêt chance dat de koperâol u nie en ziet, ge zij te minste drij kortiers te laote !

De generâol en kost hem nie inhêwe van lache; hij trok zijn schêwers op in gieng vûurt...

- De stommerik lacht er tons nog mee, zei Schoavelynk.

OUDSTE JAARGANGEN VAN "GHENDTSCHIE TYDINGHEN"

Er schijnt heel wat vraag te zijn naar de oudste jaargangen van "Ghendtsche Tydinghen". Het gebeurt slechts zelden dat wij nog eens de hand kunnen leggen op een van deze oude jaargangen.

Er werd ons al gevraagd of wij ze niet konden herdrukken, maar zo iets is financieel niet haalbaar, vandaar de diepe teleurstelling van vele aanvragers. Onze bibliothecaresse Mevr. A. Eggermont die zo veel leed niet kon aanzien, heeft dan zelf maar het initiatief genomen de eerste 4 jaargangen te laten fotocopieëren. Dit werk werd zeer keurig uitgevoerd en de eerste twee jaargangen die gepolycopieerd verschenen op kwartoformaat werden teruggebracht op het sindsdien gebruikt formaat. Een beperkt aantal van de Jaargang 1972, 1973, 1974 en 1975 is dus terug beschikbaar tegen de prijs van 400 fr. per jaargang.

Opgelet : wordt niet opgestuurd, is uitsluitend te bekomen en te betalen in ons Documentatiecentrum.

VERSCHENEN

Wanneer u dit nummer ontvangt zal inmiddels een nieuw kijkboek over Gent verschenen zijn. Dit boek bevat 72 potloodtekeningen van stadsgezichten die men kan tegenkomen bij een wandeling door de Kuip van Gent. Enkele ervan zijn bijzonder origineel omdat ze getekend werden van uit een gezichtspunt dat normaal niet toegankelijk is.

De maker van deze mooie tekeningen die geen enkele Gentenaar onverschillig kunnen laten, is Gaston De Smet. Deze geboren Gentenaar die gedurende 36 jaar leraar tekenen was aan het St-Lucasinstituut te Brussel, beëindigde zo pas zijn (officiële) carrière als Directeur van de Kunstacademie van Hamme.

Iedere tekening is vergezeld van een commentaar geschreven door Rik Clément, Geert Van Doorne en Maurits Gysseling.

Dit kunstboek van 28 x 25 cm. telt 136 bladzijden en werd gedrukt op kunstpapier door Snoeck-Ducaju én Zoon. Deze luxe-uitgave kost 750 fr. en kan bekomen worden door overschrijving of storting van dit bedrag op de Rekening Nr. 290-0148517-31 van Gaston De Smet - Gentbrugge.

EEN HOLLANDSE SOLDAAT PENSEELT GENT

Welke Gentse heemkundige heeft niet met de grootste interesse die prachtige aquarellen van de Hollandse soldaat Wynants bekeken? U weet wel, die "flanqueur" van het 3e Bataljon Jagers die hier van 1820 tot 1823 gekazerneerd was in de Citadel. En die in zijn vrije tijd, in plaats zoals zijn kameraden in de herbergen te gaan zitten, er op uitrok met schildersattributen en het Gent van meer dan anderhalve eeuw geleden ging vereeuwigen. Deze Jan-Joseph Wynants, een beroepssoldaat waarschijnlijk afkomstig van Den Haag, was geen groot kunstenaar en het zal wel zijn ambitie niet geweest zijn om grote kunstwerken te scheppen. Hij vond er wel plezier in een zeer groot aantal Gentse stadsbeelden zeer nauwgezet te aquarelleren. Dank zij Wynants kunnen wij ons nu een goed idee vormen van hoe onze stad er uitzag gedurende de Hollandse periode. (De fotografie zou pas een 20-tal jaren later haar intrede doen). Hoe zag het Veerleplein er toen uit? En de Watermolen, het Spanjaardskasteel, de St.-Jacobskerk, de Keizerpoort, de Visserij, etc.etc.?

Geen probleem, wij gaan te rade bij Wynants en wij weten het. "Geen probleem" zegden wij, misschien toch iets simplistisch gesteld, want wij moesten toch naar het Stadsarchief trekken om inzage te vragen van een klein stukje van de Atlas Goetghebuer. Hoevelen van ons hebben er niet van gedroomd deze collectie altijd bij de hand te hebben? Wel, uw droom kan in vervulling gaan. De vzw STICHTING MENS EN KULTUUR heeft het gelukkig idee gehad een album Wynants uit te geven onder de titel "Een Hollander penseelt Gent. Aquarellen van Jan Joseph Wynants in het Stadsarchief te Gent". Het boek op een formaat van 22 x 27 cm., 196 blz. dik, omvat meer dan 150 illustraties, waarvan 16 blz. in vierkleurendruk. Dit boek zal voorgesteld worden ter gelegenheid van de opening van de gelijknamige tentoonstelling in het Museum Vander Haeghen op vrijdag 10 maart a.s.

De inleiding van het boek handelt over architect en kunstverzamelaar Pierre-Jacques Goetghebuer en bevat ook een schets van het Gent in de Hollandse periode door René De Herdt.

De vóórintekeningprijs, geldig tot 9 april, bedraagt 725 fr. Daarna wordt het 840 fr. Er bestaat ook een luxe-uitgave met vollinnen band, goudopdruk en stofwikkels in 4-kleurendruk. Prijs : 830 fr. bij vóórintekening. Daarna 980 fr.

De uitgevers die onze Kring een goed hart toedragen, laten ons weten dat onze leden op vertoon van hun lidkaart, zich het boek kunnen aanschaffen in ons Documentatiecentrum aan de vóórintekeningprijs, zelfs na 9 april. Zij voegen er evenwel voorzichtigheidshalve aan toe "voor zover de voorraad strekt". Wie geen risico wil lopen kan zich nu veilig stellen door het overeenstemmend bedrag over te schrijven op de Rekening Nr. 290-0028881-93 van "Stichting Mens en Cultuur" - Groot-Brittanjelaan 43 - Gent. Bestelde boeken kunnen afgehaald worden in het Museum Vander Haeghen van 11 maart tot 9 april. Wie van deze gelegenheid geen gebruik maakt moet rekenen op een supplement van 100 fr. voor verzendingskosten.